

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Pokojni in novi car ruski.

Umrli je vladar največjega cesarstva na svetu — preminol je 1. novembra popoldne v Livadiji ob Črnem morju ruski car Aleksander III. Šel je v večnost on, kojemu so prekucnihi nihilisti vedno stregli po življenju, ki za svojo osebo ni imel miru, vendar pa je za Evropo baš on bil steber in zaščitnik miru. Ob njegovem odru plakajo naši ruski bratje, posebno ruski kmetje; kajti pokojni car se je s posebnim ponosom imenoval kmečkega carja. Ni umrl kakor sivolas starček, ampak v najboljši moški dobi, še ne 50 let star.

Car Aleksander III. se je rodil dne 10. marca 1845 v Petrogradu. Bil je drugorojeni sin carja Aleksandra II. Nikolajeviča in carice Marije Aleksandrovne. Ker je bil dne 24. aprila leta 1865. umrl Aleksandrov starejši brat, carjevič Nikolaj, postal je Aleksander carjevič in vzel v zakon zaročnico svojega pokojnega brata, princesinjo Dagmar, hčer kralja Danskega, sestro grškega kralja. Ko je dne 13. marca 1881. leta ubila carja Aleksandra II. bomba nihilistiških morilcev, zasedel je prestol carjevič Aleksander, 36 let star. O njegovi vladni ni treba da govorimo, kajti splošno je znano, da je bil pokojni mogočni car jako rahločuten, blagega srca, uzoren oče in blag vladar, pa slehernemu je tudi znano, da je bil telesno pravi orjak, izredno močan in krepak. Kar pa se dostaje njegovega zakona, javna je tajnost, da je iskreno ljubil svojo soprogo. Iz tega srečnega zakona porodilo se je 5 sinov in hčer: Veliki knez Nikolaj (carjevič, rojen leta 1868.), Veliki knez Jurij (rojen 1871, nesrečni knez, katerega muči neozdravljiva bolezen), Velika kneginja Ksenija (rojena leta 1875.), Veliki knez Mihail (rojen leta 1878.) in Velika kneginja Olga, (rojena leta 1882.)

Novi car Nikolaj II. Aleksandrovič se je rodil dne 26. maja 1868. l. Odgojitelj mu je bil general Danilovič, jako učen mož, ki je mladega carjeviča temeljito podučil v vseh strokah znanosti in vojaške vede. Mladi car govori in piše popolnoma poleg svojega domačega jezika še francoski, nemški in angleški jezik. — V svojih detinskih letih je bil sedanji car šibkega zdravja, sedaj pa je prav trdnega. V letu 1891. je bil dovršil svoje svetovno potovanje. V japonskem mestu Kioto bil bi ga skoro umoril neki policijski vojak. Ta je bil zamahnil sabljo nad tedanjim carjevičem, in Bog ve, kaj bi se bilo dogodilo, da ni princ Jurij Grški zadržal mahiljeja, vendar se Nikolaju še sedaj pozna lisa na obrazu. Na Dunaju je bil sedanji car koncem leta 1890. in 11. maja 1891. Kakor rečeno, je car Nikolaj sedaj dovolj čvrsta postava; obraz mu je obrobjen s svetlorjavo brado, podobno oni pokojnega cesarjeviča Rudolfa.

Da bode novi car Nikolaj II. prijatelj miru in se nam ni bati v kratkem kacic vojsk, to se razvidi iz

njegovega manifesta ali razglasa, ki ga je takoj izdal po smrti svojega očeta. V tem razglasu zatrjuje, da bode imel vsikdar pred očmi kakor jedini cilj mirni razvoj, moč in slavo drage Rusije in osrečenje vseh zvestih podložnikov.

Znamenita obravnava.

V Cmureku se je dne 18. oktobra vršila zanimiva obravnava, katera je Slovencem Lenartskega okraja v poduk, zabavo in svarilo že naprej, da ne bodo več v okrajni zastop volili nikdar ggov pri Sv. Lenartu. Obravnavo povzamemo iz uradne priloge »Grazer Morgenpost« št. 239. Dopis je iz Cmureka in se glasi: Pred tukajšnjim c. kr. okrajnim sodiščem je bila danes kazenska obravnava radi razžaljenja časti štirskega deželnega inženirja g. Heide proti županu od Sv. Lenarta v Slov. gor., gosp. Mravlag, in sicer pred okrajnim sodnikom g. Kratterjem. Ni obveljalo, da bi se sodba vršila pred drugim sodiščem. Sodba se je začela ob 9. uri. Tožitelj je iz Gradca prišel z g. dr. plem. Webenau, dvornim in sodnijskim odvetnikom; nepričujočega zatoženca je zastopal g. dr. Wittermann od Sv. Lenarta. Priče so dokazale sledeče: V noči na 5. avgust t. l. ob 3. uri zjutraj je prišel gosp. Heide v gostilno gosp. Schweighoferja, katero ima v najem Jakl, njega je sodnijski pristav Pfeifer predstavil vsem gospodom iz Cmureka, kakor gostom od Sv. Lenarta, jednako tudi gosp. Mravlagu. Zadnjemu se je g. Heide sam predstavil. Gosp. Mravlag ustane in v družbi izgovori: »Heide je židov«. Na to pravi g. Heide, da spada h krščansko-katoliški rodovini. Kljub temu še Mravlag dalje trdi in podvoji: »Heide je židov;« pri tem izvleče Heide neko podobico Matere božje, katero vedno s seboj nosi kot spominek na svojo mater in pokaže gostom s spristavkom, da je to dovolj dokaz za kristjana.

Priča Pfeifer trdi, da je Mravlag rekel: »Akoravno niste židov, ste pa krščeni in slabši od židova«.

Priči gg. Wegscheider in geometer Hartig dokazeta, da je Mravlag kričal: »Vun židov!« Mravlag je ostal na laži.

Radi prič, katere so se pripoznale za resnične, konstatira sodnik, da je Mravlag bil enkrat že obsojen radi razžaljenja časti, a drugokrat radi prestopka § 420. Gosp. sodnik je končno obsodil g. Mravlaga radi prestopka razžaljenja časti § 491 denarne globe na 25 gld., oziroma pet dni zapora, in plačati mora vse sodnijske stroške.

Ravnokar pa dunajski listi poročajo, da je Alojzij Franjo Heide po svojem zastopniku dr. Webenau proti razsodbi Cmureške sodnije vložil rekurz, in tako še bo

enkrat obravnava, in to na škodo sovražnika Slovencev — Mravlaga! No, radi tega je velika jeza med Tevtoni pri Sv. Lenartu, vsi nosijo glave, kakor poparjeni. Niti dr. Wittermann, nekje v tevtonskih šumah rojeni odvetnik, mu ni mogel pomagati iz »luže v mlako, a iz mlake na trato«. Vidite, kako se svet suče! Gospod Mravlaga bojda ima vse postave v mezincu, ali tukaj je enkrat — pogorel pri postavah, ko ni vedel, da ne sme nikogar — žaliti.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kakor so nekdaž apostoli zapeli zahvalno pesem, ko so bili pri zadnji večerji posvečeni v mašnike, tako je tudi duša Kosarjeva vesela popevala ves pot, ko se je vračal domov v Braslovče. Materino srce pa doma ni moglo čakati ljubljenega svojega sinka; dnevi so jej bili daljši, nego ob kresu. Kolikokrat je odprla vrata ter stopila na prag, da pogleda tja po cesti, ali se že vrača odkod ljubček njenega srca. Ko pa mati zagleda mladega novomašnika, ulijejo se jej solze veselja, z odprtimi rokami hiti mu nasproti ter ga goreče objame in poljubi, in tudi oče, da-si mož, težko prikriva solze.

V svoji ponižnosti mislil je Kosar novo sv. mašo celo na tihem opraviti. Temu pa odločno oporekajo stariši in tudi dekan Mih. Stojan povzdigne svoj glas, rekoč: »Vaše nove sv. maše naj se ne veselijo samo angelji v nebesih, veselijo se je hočemo tudi jaz in moji ljubi župljani.« Tej želji je Kosar ustregel in obhajala se je prav svečano primicija.

Pri novi sv. maši stopili so na leco, Mih. Piki, spiritual primicijanta, in so v navdušeni besedi preslavljali mladega duhovnika bistro glavo in bogoljubno srce. Spiritual je s tem, da je sam prevzel slavnostni govor, hotel prav gotovo odlikovati vrlega svojega gojenca.

Gostija vršila se je v župnijskem hramu, kjer je blagi gospod dekan pogostil primicijanta, duhovščino in vse druge povabljenе goste. Tisto nedeljo bilo je ljubo veselje v Braslovškem farovžu doma. Ko mlajšim gostom rujno vino razgreje kri in tudi noge vznemiri, zvabijo skrivoma godce v posamezno sobo in se ondi začnejo vrteti. Toda moder gospodar ima povsod svoje oči: gospod dekan se prikaže med vratmi. Plesalcem odrevene noge in godcem sapa odreče; godci in plesalci so polagoma in posamezni prihajali iz obednice, ali nazaj so jo v »šoku« in naglo primahali.

Tako je pač prav, ako se na primiciji gostija v župnijskem hramu napravi in opravi; ako pa imajo stariši in sorodniki za čim, da napravijo še doma sosedom gostijo, in če prav tudi postavijo zeleno utico, da se v njej veselijo, tudi to staro navado slovenskega ljudstva odobrujemo; samo naj bi gostija ne bila na skrbi novomašnika, ki mora čas pred svojo prvo sv. mašo pač bolje porabiti, nego da skrbi gostom svojim za vilice in sodčke.

Po primiciji Kosar nekoliko dnij počiva pri svojih stariših, potem pa se 15. oktobra 1846 veselega srca preseli v Poličane, kakor sejavec, ki gre sejati dobrega semena. Ko mu dekan izroči dekret, reče mu: »Tukaj imate svoj kos kruha; Kosar ga vzame, rekoč: »Ljubi Bog mi ga blagoslovi!«

Mladi duhovnik je kar gorel za čast božjo in ves navdušen za izveličanje duš stopil je na ogon, ker žetev bila je velika, plantea ljubezna še ga pa priganja. Po besedah sv. apostola¹⁾ so darovi mnogoteri, katere sv.

Duh deli duhovnikom, in imajo torej nekateri posebno veselje do šole, drugi do spovednice, tretji do drugih opravil; o Kosarju je pa res težko povedati, katero duhovno opravilo je opravljal z večjim veseljem, vendar to slobodno trdimo, da je imel Kosar od Boga zlasti dar jezika, dar »besede modrosti«. Tega talenta pa on ni zakopal, nego vse življenje kupčeval je z njim, da ga je mogel ob koncu življenja z lepim dobičkom vrniti svojemu Gospodu. Njegova beseda je bil kakor svetel meč, ki ni utegnil rjaveti, ker ga je vedno in pri vsaki priložnosti zmagovito sukal nad glavami sovražnikov sv. cerkve in slovenskega naroda. Lesk in blesk tega meča je marsikateremu nasprotniku jemal oči, da jih je moral pobesiti ter zmagan gledati v tla. Oznanjevali božjo besedo, bila je Kosarju najprva skrb — principalissimum officium¹⁾ — kakor vsakemu gorečemu dušnemu pastirju.

Ne moremo si kaj, da bi tukaj ne posneli nekoliko njegovih dovršenih pridig, ki jih je govoril na prvi svoji kaplaniji; ker hvalijo iskrenega pridigarja, ki je svojim ovčicam ponujal sv. resnice že tistokrat v gladki slovenski besedi.

Govoreč od božjega poklica v zakonski stan, pravi: »Navajen sem, če kaj posebno žalostnega vidim, slišim ali zvem, da rad sam pri sebi premišlujem, odkod to ali ono izvira, in kakošne vzroke ta ali ona prikazen ima. In kar sem v poprejšnjih letih že pogosto videl, slišal in bral, sem se v tem kratkem času, kar sem v v duhovskem stanu, še posebno prepiral, da je nesrečnih, žalostnih zakonov zelo veliko, prav srečnih, veselih pa jako malo. To mi je, da vam resnico povem, prav težko djalo, ker se mi sploh vsak usmili, katerega vidim, da je nesrečen. Zato sem tudi že večkrat sam pri sebi premišljeval, kakošni uzroki bi vendar utegnili temu biti, da je zakon, katerega je Bog slabemu človeku v pomoč in srečo postavil, tolikim ljudem le v nesrečo — časno in večno?« ...

»Vsak — zaročenec — mora se vsaj v takih okoliščinah znati, da vé, s čem bo ženo in otroke, tudi če bi bolezní prišle, ali na starost preživil. Kdor se tje v en dan ženi iz gole mesene slaje in se le na Boga in dobre ljudi zanaša, stopi nepoklican v zakonski stan. Ljudstva je že dosti na svetu, beračev nam tudi ne manjka; in ravno taki zakoni nam množijo število beraških, potepenih, tatvinskih in nesrečnih ljudij, kar nikakor ne more biti po božji volji ...

»Kratka je v zarokih zмотa, pa dolga je v zakonu sirota ... Nikakor ni treba že leta in leta pred zakonom znanja imeti. V deviškem stanu brez vsega znanja le za Boga deviško živi, vse drugo pa prepusti božji previdnosti, on ti bo tvojega namenjenega našel in dal. Dekle, ki je samskega stanu trudno in le po zakonu hrepeni, kakor žejen po vodi, in kakor pajek muham, mladeničem mreže nastavlja samo, da bi katerega ujela, zadnjič ravno tistega iztekne, kateri ji prav do čistega oči izbrise; — in mladenič, ki Boga za svet ne vpraša, ampak si išče nevesto le po nečisti slaji svojega grdega srca, poslednjič ravno tisto dobi, katera mu prav do hladnega groba župo vpiha. Zatorej: ne išči ti veliko, bo iskal Bog namesto tebe.

»Popolnoma srečen pa ne boš, ali stopiš v zakonski stan ali v samskem ostaneš, zato ker polne sreče na tem svetu ni ... In vi, kateri niste poklicani v zakonski stan, bodite z menoj vred še toliko bolj veseli; zakaj koliko imenitnejše je solnce nad zvezdami, toliko imenitnejši je pred Bogom deviški čez zakonski stan!«

Prelepe besede je govoril tudi o vredni pripravi na zakonski stan:

»Bogu lepo služite, in ni dvoma, Bog vas bo pri-

¹⁾ I. Kor. 12.

¹⁾ Sv. Tomaž Akv.